

ТОВ ВИДАВНИЦТВО «РАНОК»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Видавництво «Ранок»

«11» березня 2026 р.

Віктор Володимирович КРУТІЛОВ

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації вчителів мистецтва
закладів загальної середньої освіти**

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ У 7–9 КЛАСАХ:
РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ НУШ.**

Харків – 2026

Розробники:

Комаровська Оксана Анатоліївна, докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка відділу мистецької освіти Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України.

Власова Валерія Гаврилівна, кандидатка педагогічних наук, старша наукова співробітниця відділу мистецької освіти Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України.

Штик Олена, методистка з мистецтва видавництва «Ранок».

Напрямок підвищення кваліфікації: сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН № 904 від 12.10.2022)

https://rada.info/upload/users_files/44950214/201728af13d92460d8ed85c99c33c4c2.pdf

Термін дії програми: з 2026 до 2031 року.

Рецензенти:

Ничкало Світлана Андріївна, мистецтвознавиця, наукова співробітниця відділу мистецької освіти Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України.

Шолудько Олена Михайлівна, вчителька мистецтва вищої кваліфікаційної категорії, учителька - методистка; лавреатка Всеукраїнського конкурсу “Учитель року -2009”; менторка вчителів мистецької галузі; рецензентка посібників 5-6 класи НУШ; розробниця компетентісних завдань 7-8 класи НУШ.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми.

Сучасний етап розвитку мистецької освіти характеризується активним впровадженням інноваційних педагогічних підходів саме в художньо-творчій сфері, інтеграцією цифрових та міждисциплінарних технологій, розширенням можливостей розвитку креативності, емоційного інтелекту та художніх компетентностей учнівства.

У цих умовах особливої ваги набуває підготовка вчителів мистецтва до організації освітнього процесу відповідно до вимог Нової української школи, що передбачає реалізацію компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів до навчання.

Навчання мистецтву в закладах загальної середньої освіти потребує від учителя здатності створювати сучасне освітнє середовище, в якому учні розвивають культурну та мистецьку компетентності, креативне мислення, емоційний інтелект, уміння інтерпретувати мистецькі твори та реалізовувати власний творчий потенціал. Це зумовлює необхідність використання інноваційних педагогічних технологій, організації проєктного, інтегрованого та діяльнісного навчання, а також активного застосування цифрових інструментів для створення та сприймання мистецького контенту в умовах очної, дистанційної та змішаної форм навчання.

Програма підвищення кваліфікації вчителів мистецтва «МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ У 7–9 КЛАСАХ: РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ НУШ» (далі — Програма) спрямована на оновлення та поглиблення професійних знань і вмінь педагогів щодо впровадження сучасних підходів до викладання мистецтва, розроблення компетентісно орієнтованих і творчих завдань, організації художньо-творчої діяльності учнівства та формування рефлексивного освітнього середовища. Її реалізація сприятиме підвищенню професійної компетентності вчителів і вдосконаленню практики викладання мистецтва в умовах реформування загальної середньої освіти.

Актуальність Програми також визначається необхідністю реалізації положень нормативно-правових документів у сфері освіти, зокрема законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», Державного стандарту базової середньої освіти та професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти».

Цільова група: вчителі закладів загальної середньої освіти, які забезпечуватимуть реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації Програми:

Реалізація програми підвищення кваліфікації вчителів мистецтва здійснюється на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного, культурологічного та середовищного підходів із урахуванням специфіки мистецької освітньої галузі. Особлива увага приділяється міжпредметній інтеграції, розвитку креативності, емоційного інтелекту та формуванню ціннісного ставлення до мистецтва як засобу пізнання світу й самовираження особистості.

Освітній процес організовується з поєднанням лекційних, практичних і самостійних видів діяльності слухачів / слухачок та спрямований на формування здатності ефективно застосовувати набуті знання у професійній діяльності. Значна увага приділяється практичній спрямованості навчання, зокрема проектуванню фрагментів уроків мистецтва, розробленню компетентнісно орієнтованих і творчих завдань, моделюванню мистецько-педагогічних ситуацій, організації художньо-творчої діяльності учнівства та використанню цифрових інструментів для створення й інтерпретації мистецького контенту.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток педагогічних працівників відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей учителів та учительок мистецтва закладів загальної середньої освіти (далі — ЗЗСО), необхідних для організації навчання, виховання та розвитку учнів відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України № 988-р від 14.12.2016, та на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 898 від 30.09.2020.

Завдання підвищення кваліфікації:

- забезпечити розвиток професійних компетентностей учителів / учительок мистецтва щодо реалізації сучасних підходів до навчання в умовах Нової української школи;
- поглибити й розширити знання з теорії та методики навчання інтегрованого курсу «Мистецтво», зокрема щодо впровадження компетентнісного,

діяльнісного, особистісно - орієнтованого, інтегративного, культурологічного, середовищного та STEAM-орієнтованого підходів;

- сформувані та вдосконалити вміння проектувати освітній процес з мистецтва на засадах сучасних педагогічних технологій (проектного, інтегрованого, діяльнісного, кооперативного навчання);
- розвинути здатність організовувати художньо-творчу та пізнавальну діяльність учнівства, спрямовану на розвиток креативного мислення, емоційного інтелекту, естетичного сприйняття та інтерпретації мистецьких явищ;
- удосконалити вміння конструювати компетентісно орієнтовані та творчі завдання з мистецтва, добирати ефективні методи, прийоми й цифрові інструменти для їх реалізації;
- сформувані здатність до організації формувального оцінювання, самооцінювання та рефлексії результатів художньо-творчої діяльності учнівства;
- активізувати розвиток професійної рефлексії, готовності до впровадження інновацій, міжпредметної інтеграції та використання цифрового мистецького освітнього середовища;
- удосконалити вміння реалізовувати освітній процес з мистецтва в умовах очного, дистанційного та змішаного навчання відповідно до сучасних освітніх вимог;

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: предметно-методична (А2), емоційно - етична (Б2), прогностична (Г1), організаційна (Г2).

Очікувані результати підвищення кваліфікації

Знання й розуміння:

- сутнісних характеристик сучасних підходів до навчання в Новій українській школі та особливостей їх реалізації у викладанні інтегрованого курсу «Мистецтво»;
- спільних і відмінних рис проектного, інтегрованого та діяльнісного навчання, можливостей їх застосування на уроках мистецтва;
- умов ефективної організації кооперативного навчання під час художньо-творчої діяльності учнівства;
- методів кооперативного навчання та формування колективної взаємодії й відповідальності у процесі виконання мистецьких завдань;
- сутності та принципів діяльнісного підходу в навчанні мистецтва та інструментів його реалізації;
- ознак поверхневого і глибокого навчання та їх прояву під час сприймання, інтерпретації та створення мистецьких творів;
- стратегій розвитку креативного мислення, емоційного інтелекту, естетичного сприйняття та когнітивної гнучкості учнівства засобами мистецтва;
- особливостей конструювання компетентісно орієнтованих і творчих завдань з інтегрованого курсу «Мистецтво».

Уміння:

- організовувати освітній процес з інтегрованого курсу «Мистецтво» на засадах сучасних підходів до навчання в Новій українській школі;
- реалізовувати принципи діяльнісного підходу під час навчання мистецтва, застосовувати відповідні методи, форми та інструменти художньо-творчої діяльності;
- аналізувати, добирати та застосовувати компетентнісно орієнтовані мистецькі завдання;
- моделювати фрагменти уроків мистецтва за сценаріями проєктного, інтегрованого та кооперативного навчання;
- планувати та організовувати мистецькі (інтегровані) навчальні проєкти;
- добирати ефективні методи формування співпраці, комунікації та колективної творчої взаємодії учнівства;
- розробляти завдання для розвитку креативного мислення, емоційного інтелекту та естетичної культури учнівства;
- розрізняти ознаки поверхневого та глибинного навчання в мистецькій освітній діяльності;
- створювати рефлексивне та емоційно безпечне освітнє середовище на уроках мистецтва.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- готовність застосовувати сучасні підходи до навчання в процесі навчання мистецтву;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку, мобільності та гнучкості в умовах цифровізації освіти;
- прагнення до організації навчання мистецтва як діяльнісного, практично спрямованого процесу;
- орієнтація на розвиток особистості учня / учениці та формування ключових і предметної компетентностей;
- здатність планувати освітній процес з інтегрованого курсу «Мистецтво» відповідно до ідей Концепції Нової української школи.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації.

Оцінювання результатів навчання слухачів здійснюється суб'єктом підвищення кваліфікації та базується на компетентнісному підході.

Система оцінювання спрямована на визначення рівня засвоєння навчального матеріалу, сформованості професійних умінь і досягнення очікуваних результатів програми.

Рейтинг слухача

Рейтинг слухача (РС) визначається як узагальнений показник результатів навчання та формується з урахуванням:

- підтвердженого ознайомлення з усіма навчальними юнітами програми (відеоматеріалами та навчальними матеріалами);
- результатів підсумкового тестування.

Формула визначення рейтингу слухача:

РС = ОЮ + ПТ,

де:

ОЮ — факт опрацювання всіх навчальних юнітів програми;

ПТ — результат підсумкового тестування, виражений у відсотках правильних відповідей.

Практичні завдання в межах програми мають формувальний характер, спрямовані на закріплення навчального матеріалу та не підлягають окремому бальному оцінюванню.

Умови успішного завершення програми

Слухач вважається таким, що успішно завершив програму підвищення кваліфікації, за умови:

- опрацювання всіх навчальних юнітів курсу;
- отримання за результатами підсумкового тестування не менше 60 % правильних відповідей.

Результат оцінювання

Результати оцінювання використовуються для підтвердження факту успішного проходження програми підвищення кваліфікації та є підставою для видачі відповідного документа встановленого зразка.

Документ про підвищення кваліфікації: за результатами успішного виконання програми (подолання встановленого прохідного порогу) слухачеві видається сертифікат про підвищення кваліфікації обсягом 30 год/1 кредит ЄКТС (відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від № 800 21.08.2019 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами).

Реєстр виданих сертифікатів оприлюднюється на офіційному вебсайті суб'єкта підвищення кваліфікації — Видавництво «Ранок».

Вартість навчання встановлюється залежно від обраного формату супроводу:

750 грн — самостійне опанування матеріалу модулів в індивідуальному темпі, тьюторський супровід за запитом, можливість зворотного зв'язку та індивідуально-групових консультацій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття, практичні заняття та самостійну роботу. Підсумковий контроль: тестування та самооцінювання. Зміст програми складається з 2 модулів і 6 тем.

Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає 30 год, із них: 9 год — лекційні заняття, 15 год — практична робота, 5 год — самостійна робота, 1 год — контрольні заходи.

Назва навчальних тем	Кількість годин				Усього
	Лекції і	Практичн і заняття	Самостій на робота	Контрол ьні заходи	
МОДУЛЬ 1. Методологічні стратегії та парадигма навчання мистецтва в НУШ					
Тема 1.1. Від знань до вмінь: розвиток творчості та життєвих навичок через мистецтво в НУШ.	1	2	1	0	4
Тема 1.2. Сучасні підходи до навчання мистецтва.	2	3	1	0	6
Разом за модулем	3	5	2	0	10
МОДУЛЬ 2. Технології активного навчання та інструментарій моніторингу й оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках ІК «Мистецтво»					
Тема 2.1. Інноваційні технології активного навчання в інтегрованому курсі «Мистецтво» 7–9 класи	2	3	1	0	6
Тема 2.2. Глибинне навчання та креативне мислення: стратегії активізації творчої діяльності учнів.	1	2	1	0	4
Тема 2.3. Стратегії конструювання завдань та критерії оцінювання в інтегрованому курсі «Мистецтво».	1	3	1	0	5
Тема 2.4. Мистецькі практики на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво»	2	2	0	0	4
Разом за модулем	6	10	3	0	19
Підсумкові заходи	0	0	0	1	1
Усього	9	15	5	1	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Методологічні стратегії та парадигма навчання інформатики в НУШ

Тема 1.1. Від знань до вмінь: розвиток творчості та життєвих навичок через мистецтво в НУШ.

Поняття педагогічного підходу як стратегії організації освітнього процесу. Взаємозв'язок підходів, методів, форм і прийомів навчання. Зміна освітніх пріоритетів у сучасній школі: перехід від знанневої моделі до компетентнісної та розвитку творчих і життєвих навичок учнівства. Роль інтегрованого курсу «Мистецтво» у формуванні креативності, емоційного інтелекту та ціннісного ставлення до культури. Реалізація сучасних підходів у мистецькій освіті в умовах очного, дистанційного та змішаного навчання.

Тема 1.2. Сучасні підходи до навчання мистецтва.

Компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований, інтегративний, культурологічний, середовищний та STEAM-орієнтований підходи: сутність, характеристики та можливості застосування в мистецькій освіті. Формування ключових і предметних (мистецьких) компетентностей учнівства. Організація практичної, дослідницької та проєктної художньо-творчої діяльності. Створення цифрового і креативного освітнього середовища. Взаємозв'язок і взаємодоповнюваність підходів у навчанні мистецтва.

МОДУЛЬ 2. Технології активного навчання та інструментарій моніторингу й оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках ІК «Мистецтво»

Тема 2.1. Інноваційні технології активного навчання в інтегрованому курсі «Мистецтво» 7–9 класи.

Проблемне навчання: сутність, механізм реалізації, створення проблемних ситуацій, методи стимулювання пізнавальної активності. Проєктне навчання: сутність, переваги, етапи реалізації навчального проєкту. Спільні та відмінні риси проблемного та проєктного навчання. Кооперативне навчання: методи організації групової роботи, стратегії кооперації, формування навичок співпраці. Оцінювання результатів групової діяльності (матриця оцінювання).

Тема 2.2. Глибинне навчання та креативне мислення: стратегії активізації творчої діяльності учнів.

Глибинне навчання у мистецтві. Розвиток критичного, креативного мислення, емоційного інтелекту та когнітивної гнучкості учнівства засобами мистецтва. Організація завдань, що передбачають аналіз, порівняння, узагальнення

мистецьких явищ. Практична спрямованість навчання та залучення учнівства до активної творчої діяльності.

Тема 2.3. Стратегії конструювання завдань та критеріального оцінювання в 7–9 класах

Компетентнісно орієнтовані та творчі завдання: сутність, структура, методика розроблення. Створення навчальних ситуацій для реалізації художньо-творчих проєктів. Формувальне оцінювання: принципи, інструменти, методи самооцінювання та взаємооцінювання. Організація рефлексії учнівства та аналіз результатів мистецької діяльності.

Тема 2.4. Мистецькі практики на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво»

Огляд сучасних мистецьких практик. Цифрові інструменти та ресурси для уроків мистецтва. Методи активного та проблемного навчання у мистецтві. Цифрові та мультимедійні технології у мистецькій освіті.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань для вчителів мистецтва

- Аналіз навчальних ситуацій на уроках мистецтва з позицій сучасних педагогічних підходів (компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований, інтегративний, культурологічний).
- Розроблення фрагмента уроку мистецтва з урахуванням компетентнісного та діяльнісного підходів, спрямованого на розвиток творчих і життєвих навичок учнів.
- Створення навчального завдання для організації активної художньо-творчої діяльності учнівства.
- Проєктування інтегрованого мистецького завдання, що поєднує різні види мистецтва або мистецтво з іншими освітніми галузями (STEAM-підхід).
- Розроблення цифрового освітнього середовища для уроку мистецтва з добром інструментів та онлайн-сервісів (візуальні редактори, платформи для проєктів, відео- та аудіо ресурси).
- Створення проблемного мистецького завдання для розвитку креативного та критичного мислення учнів.
- Планування навчального мистецького проєкту з визначенням мети, етапів, очікуваного продукту та способів оцінювання результатів.
- Організація кооперативної художньо-творчої діяльності учнівства з розподілом ролей і розробленням матриці оцінювання групової роботи.
- Розроблення завдань для розвитку креативного та критичного мислення учнів.

- Створення завдань для розвитку емоційного інтелекту та художньо-творчого аналізу мистецьких явищ.
- Конструювання компетентнісно орієнтованого та творчого завдання для інтегрованого курсу «Мистецтво».
- Розроблення інструментів формувального оцінювання та самооцінювання учнівської діяльності.
- Організація рефлексії навчальної діяльності учнів із застосуванням прийомів самооцінювання, взаємооцінювання та обговорення творчих результатів.
- Використання цифрових інструментів (мультимедіа, AR/VR, інтерактивні платформи) для створення, аналізу або презентації художніх робіт.
- Формування безпечного цифрового освітнього середовища на уроках мистецтва з урахуванням кібербезпеки та медіаграмотності учнів.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

- Опрацювання нормативних і методичних матеріалів щодо реалізації сучасних педагогічних підходів у навчанні мистецтва та підготовка узагальнених висновків.
- Аналіз можливостей застосування сучасних підходів (компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного, STEAM-орієнтованого) у власній педагогічній практиці.
- Узагальнення особливостей використання технологій активного навчання (проблемного, проєктного, кооперативного) на уроках мистецтва.
- Добір і систематизація завдань для розвитку креативного та критичного мислення, емоційного інтелекту та художньо-творчих здібностей учнів.
- Розроблення прикладу компетентнісно орієнтованого завдання з інтегрованого курсу «Мистецтво» з визначенням критеріїв оцінювання результатів навчання.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження КМУ № 988-р від 14.12.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80> (дата звернення: 04.03.2026).
2. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16> (дата звернення: 04.03.2026).
3. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : постанова КМУ № 800 від 21.08.2019 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.03.2026).
4. Про затвердження плану заходів з реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі на 2023 рік : розпорядження КМУ № 174-р від 24.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2023-%D1%80#Text> (дата звернення: 04.03.2026).
5. Про повну загальну середню освіту : Закон України № 463-IX від 16.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 04.03.2026).
6. Професійний стандарт за професіями «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ МОН України № 1225 від 29.08.2024. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66e/806/fcb/66e806fcb90e2017837434.pdf> (дата звернення: 04.03.2026).

Основна література

1. Державний стандарт базової середньої освіти (мистецька освітня галузь). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
- 2 Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа». URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
3. Модельна навчальна програма для 7–9 класів Нової української школи. Мистецька освітня галузь («Мистецтво», інтегрований курс). <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Mystetska.osvitnya.haluz.2023/Mystetstvo.7-9.kl.intehrovanyy.kurs-Ivasyuk.ta.in.12.09.2023.pdf>
4. Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів Нової української школи : наказ Міністерства освіти і науки України № 1093 від 02.08.2024. URL:

<https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia>

5. Мистецька освітня галузь: методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу (НУШ). URL:

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/metodichni-rekomendaciyi>

6. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти (5–9 класи, мистецька галузь). URL:

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi>